

KURŠIŲ NERIJOS NACIONALINIAME PARKE VYKDOMI EKOGEOGRAFINIAI TYRIMAI

Studentų surinkta unikali informacija kelia naujus Kuršių nerijos formavimosi ir vystymosi klausimus

Įgyvendindami dvišalio tarp VU GMF ir VSTT prie AM ir trišalio tarp VU GMF, Kuršių nerijos NP ir Neringos gimnazijos bendradarbiavimo sutartis, VU GMF Geografijos ir kraštovarkos katedros geografijos 3 kurso studentai 06 25 – 07 22 dienomis Kuršių nerijos nacionalinio parko teritorijoje atlieka ekogeografinę mokomąją praktiką. Praktikai vadovauja doc. dr. J. Volungevičius ir dr. L. Jukna. Mokomieji – tiriamieji darbai buvo atliekami Kuršių nerijos Alksnynės – Juodkrantės – Pervalkos ruože.

Jau beveik 60 metų, kiekvienais metais, vadovaujami Vilniaus universiteto Geografijos ir kraštovarkos katedros geografų, studentai vyksta vis į kitą, savaip įdomų Lietuvos kampelį ne tik mokytis pažinti Lietuvos kraštovaizdį, bet ir atskleisti tos teritorijos gamtinių bei kultūrinių kraštovaizdžio ypatumų, prisidėti prie šios teritorijos kraštovaizdžio ištirtumo.

Pagaliau jaunieji geografsai savo tyrimų objektu pasirinko Kuršių neriją, kuri pasižymi ypatinga gamtinio kraštovaizdžio bei jo komponentų įvairove. Universiteto mokslininkai mano, jog iki šiol ekogeografiniams tyrimams bei atskirų kraštovaizdžio komponentų kartografavimui Kuršių nerijoje nebuvo skirta deramo dėmesio. Būtent gamtiniai kraštovaizdžio komponentai yra žmogaus formuojamo kultūrinio kraštovaizdžio pagrindas.

Mokomosios-tiriamosios praktikos metu daugiausiai dėmesio buvo skiriama detaliems Kuršių nerijos paviršiaus struktūros morfologiniams tyrimams (geomorfologiniai tyrimai). Pagal naujausius lazerinio 3D paviršiaus skenavimo duomenis (LIDAR) atliktas detalus paviršiaus formų morfologinis kartografavimas. Tyrimų metu nustatyta paviršiaus morfometrinė struktūra bei remiantis įvairaus laikmečio topografiniais žemėlapiais nagrinėti paviršiaus pokyčiai - supustymai bei išpustymai, nustatytos vietos, patiriančios didžiausią neigiamą lankytojų poveikį.

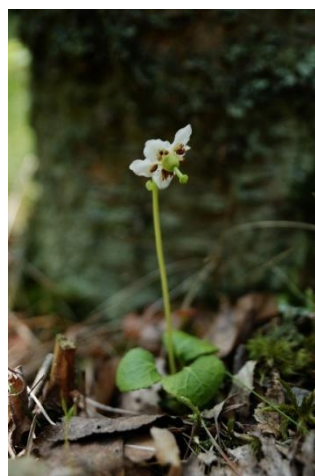
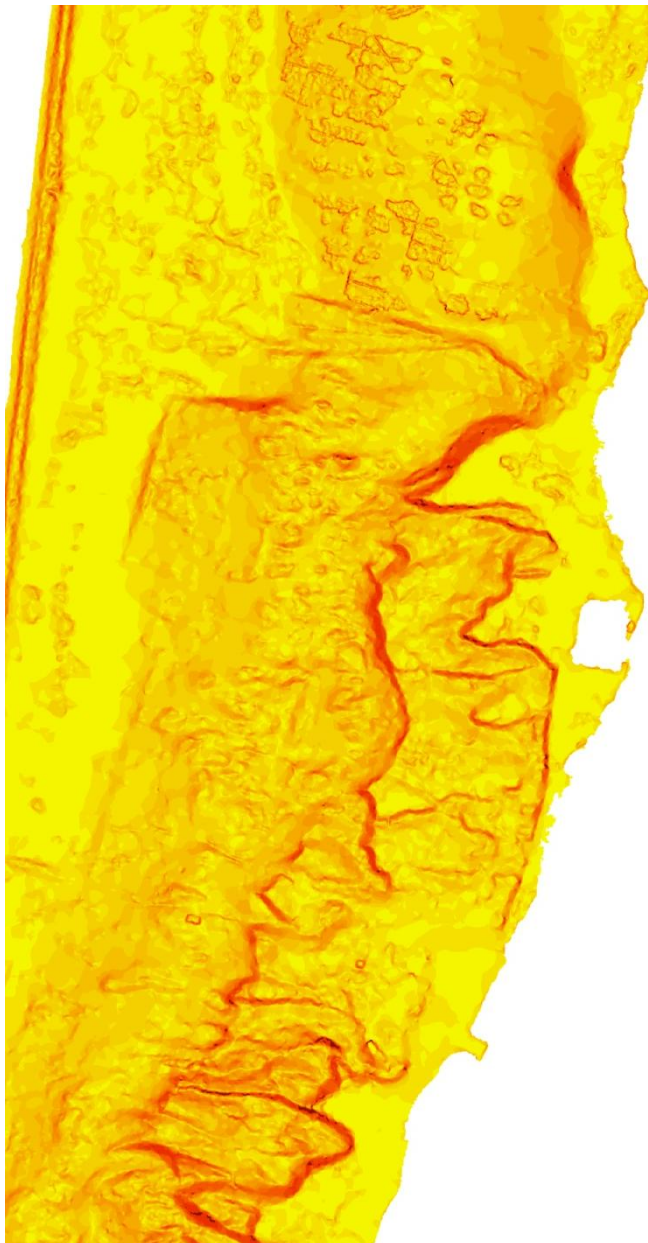
Itin detaliai tyrinėta dirvožemio danga. Šis Kuršių nerijos kraštovaizdžio komponentas iki šiol visai nebuvo tyrinėtas. Informacijos apie Kuršių nerijos dirvožemius galima gauti tik nagrinėjant jos miškų augimviečių tipų paplitimą. Atskiruose šaltiniuose Kuršių nerijos dirvožemiai yra pateikiami labai apibendrintai, nors būtent jie sudaro pagrindą, kuriame tarpsta visa Kuršių nerijos biologinė įvairovė. Iš pirmo žvilgsnio gali atrodyti, jog Kuršių nerijoje tėra tik smėlis, tačiau šių tyrimų metu išryškėjo, jog ši teritorija pasižymi gana didele dirvožemių įvairove, o kai kurie jų yra unikalūs ir nesutinkami niekur kitur Lietuvoje. Tyrimų metu Juodkrantės apylinkėse buvo atrasti itin vertingi, savo natūralumu ir dirvodaros procesų raiškumu pasižymintys jaurazemiai. Tai Juodkrantės sengirei suteikė ir dirvosauginės vertės. Tyrinėjant ją paaiškėjo, jog tai viena iš nedaugelio Lietuvos girių, išsaugojusių natūralius, žmogaus nepaveiktus dirvožemius.

Naglių rezervato teritorijoje buvo atrasti glaukonitiniai smėlžemiai. Tai unikalūs dirvožemiai Lietuvoje, būdingi tik Kuršių nerijos teritorijai. Apie juos ligi šiol niekas Lietuvoje nėra rašęs. Tai žalieji smėlžemiai užburiantys savo spalvų unikalumu ir neįprastumu, dirvožemio profilį nudažantys nuo šviesiai žalios, iki smaragdinės ir melsvos spalvų. Tai bene unikaliausias praktikos studentų atradimas.

Be šių tyrimų atliktas ir tirtos teritorijos augimviečių bei juose augančių retųjų bei vaistinių augalų kartografavimas, registruotos pajūrinės zundos (*Eryngium maritimum*), patikslintos šiaurinės linijos (*Linnaea borealis*), vienažiedės žemoklės (*Moneses uniflora*), tamsialapio skiautalūpio (*Epipactis atrorubens*) bei kitų vertingų augalų augimviečių ribos.

Apibendrinant atliktus tyrimus buvo atliktas esamos kraštovaizdžio būklės ir esamų probleminių situacijų jame surinkta informacija skatina kelti naujus Kuršių nerijos kraštovaizdžio raidos klausimus į kuriuos atsakius būtų sudėta daug taškų jos vystymosi istorijoje. Atskleistas dirvožemio dangos nevienalytiškumas verčia susimastyti dėl jos vystymosi vienalaikiškumo ir tolygumo. Visa informacija apibendrinta žemėlapiuose, ataskaitose bei nuotraukose.

Nors tai mokomoji praktika ir jos pagrindinis tikslas yra ugdyti jaunos specialistus, tačiau tokių praktiškų metu surenkama mokslinė medžiaga, kuri yra ne visada iki galo išsami ir tiksli, tačiau tampa stimulu, skatinančiu mokslininkus imtis išsamesnių ir gilesnių šių teritorijų tyrinėjimo.

2015 07 16
Doc. dr. J. Volungevičius
Dr. L. Jukna